

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פו.

**עין משפט
נר מצוה**

פ"ט א ב ג ד מ"י פ"ט מ"א
מסורת הל"ד:
ז ה ו מ"י פ"ח מ"א י"ד
הקדמה נ"א י"א
ז [מ"י פ"ח] מהלכות משניות
ה"א י' |

הגהות הב"ח

(א) גמ' לפי ענף' במרכז
השבוה וקח: (ב) שם אצל
מי שיש טהור המס כפרו ח'ן
כח לא משגיח כו כ"ל
ומתנו לו מתקין: (ג) שם
ויהא משאו ומתנו באמונה
ורבירו נמנו עם הנכית
מה הכירו אומרות עליו
אשרי לו לפלוני שלמד
תורה אשני אצוי שלמדו
מורה: (ד) שם גדולה משגיח
שבוה רפואה לעולם:
(ה) שם כלן מהלכה כלן
מיהא רב יודיה (ומי)
מיתו אלו מקומות ונכח
לדעו ס"א אמר רב יהודה
רב אמר רמי: (ו) ש"ח
ד"ה למעיקולא כי מעלה
אני עליכם כלני כי וסומו
שוכבים אבריי' בלע"ז
הס"ד: (ז) כ"ה כלן כי עות
מתלמו כאן מיהא ארפא
הס"ד: (ח) ד"ה כלן ע"י
כי עונו אלו ואסויה אליכם
ומתי כי אמר:

אמאי לא חשיב להו זהדי ל"ו כריתות צפרק קמא לכריתות (דף טז.
ומיך ר"י דרצנן דפליגי אדרבי לא דרבי קרל הכי אלא צפרק ארבע
מיתות (סנהדרין דף סד: דרשי ליה ר' ישמעאל ורבי עקיבא לדרש
אחרניא ואליבא דרבי לא מני' למיתשביניהו דהתם קאמר מניינא למה
לי לומר דהם עשאון כולן שבעלם

אחד חייב על כל גל אחת ואתם ולדידיה
לא מיחייב חטאת אלא במילתא
שחייבין על דונו ולא ודע דקראמר
רבי צפרק קמא דיבמות (דף טו.
נאמר כלן עליה פי' ונודעה החטאת
אשר חטאו עליה ונאמר להלן עליה
צחייה מה להלן דבר שחייבין על דונו
כרת אף כלן ומיניה מה להלן שיש צו
לאו אף כלן לאפקוקי הני נהי דליתרבו
לכרת לאו לית צהו אצל לרצנן לא
מליין לשנויי הכי דלדידהו לא צני
לאו כיון דגמרי מתורה אחת יהיה
לכס הוקשה כל התורה כולה לעבודת
כוזבים מה ע"ז דבר שחייבין על
דונו כרת וכי' אצל לאו לא צני
אף על גב דע"ז איכא לאו דיעין
דע"ז איכא נמי סקילה ואפילו הכי
מחייבי חטאת אפילו היכא דליכא
דע"ז אצל לאו דיעין
כרת דכתיב בהוהו עניינא דכתיב
הכרת מכתה הכי נמי לאו לא
צניין לענין חטאת מדע דצפרק אלו
הן הלוקין (מכות דף טז: ממעט
פסק ומילא מתעטא משום דדומיא
דע"ז צניין מה ע"ז שצ ואל
מעשה לאפקויה הני דקוס ועשה
יניחו ואי צניין לאו לענין חטאת
נימא מה ע"ז שיש צה לאו לאפקוי
הני אפילו אי הו שצ ואל מעשה לא
מחייב כיון דלא כתיב צהו לאו:
והאמר

חזן מלא חשא. קח סלקא דעמן משוס דכתיב לא יקה: וכל דומי
ליה לא מעשה גמור: לפי שנאמר תחורב פשוטה וקסה. לאמר
מעשה העגל כשעלה משה להתפלל עליהן ולקמן מפרש לה: יכול
אף לא חשא. יקה בתשבוה: אי אפשר לומר נקה שצבר נאמר
לד: יקה. דכתיב נקה לא יקה גזי

הא: חלוקי דכרה. שחלוקין
בכפרתו זה כך זה קי: אמר לו.
שלא הן הנחלקין שיש עבירה שהיא
כריכה לזה ואינה כריכה לזה אצל
תשבוה אינה מן החלוקין שהיא כריכה
לכולן: שזכו צנים. אלתא ארפא
למדת שיש עבירה שמתכרה בתשבוה
צנים: כי ציוס הוה יפכר. למדת
שיש עבירה שצריכה ויה"כ: ופקדתי
בשבת פשעם. למדת שיש עבירה
שצריכה יסורין ומסתכרה הקל לקלה
והחמור לתמורה: חילול השם. חוטא
ומחמור אחרים: חאזני ה' נחמות.
אמר הנביא בזהו אמר הקצ"ה אס
יכופר העון עד תמותו למדתו שיש
עבירה שהיא לה כפרה אלא צמיתה:
ולא ייחנה דמי נחמה: וכשאני
מאחר לפרוע הוא אומר שאני גוזן
ולמד ממני להיות מזולל בגזל:
באפסא דלא טעני. שאין דרך
הטבח לילך ולתצעו הפקומיו ועל
הלוקח להציל לו מעותיו לצימו:
ומהא חמסיה. מקומו של רבינא:
יעבד וזוא נהאי וזואו נהאי. שמה לא
יעד חצירו שנתמיו לו וש כלן חילול
השם: ועבדי חושבנא. וחורין
ונחמין לו צטר כנגד מה שנתנו: גזון
אנא דמסגינא וכו'. ואין הכל יודעין
שנחלשתי בגרמתי ולמדן הימני
להצטל מתלמוד תורה: מחמס
מחמס שם תורה שם הוהא עליו:
שרא ליש מריה. ימחול ויכרו על
מעשיו: מהאזה על ידך. לחצירך:
קורא. מקרא: וסונה. משנה:
ומשמשתמלידי חמסיה. ללמוד (ו' תורה)
היא ישוב טעמי המשניות מה טעמן
ומהיכן למדו: כאמור להם עם ה'
אלה. את זו קרח הכתוב חילול השם
בשאר משו עבד עבירה ופורהנות
צלה עליו והכל אומרם מה העולו לו
ראה החסידים והחמסים רעה צאה
עליהם שנאמר ויחללו את שם קדשי
וצמה חללוהו באמור עליהם הנכרים
שגלו צניינן ראו עם ה' אלה ולא
יכול להצילם שלא יגלו ממאל שם
שמים מתחלל וכבודו מתמעט:
דמיעקרא שוצנים אסא. כשמשון
תשבוה מעלה (ו) עליכם כאלו
תחילת החטא על ידי נערות ושנות

רבינו חננאל (המשך)

רע לא תעשה גמור. שאל ר'
מתייה בן חיש את ר' אלעזר
בן עזריה ברומי שמעתי
ד' חלוקי פרה שהיה ר'
ישמעאל דורש, אמר לו ג'
הן ונחשבו עכ כל אחת.
עבר על עשה ושב, אינו
זו שמע עד שמוחלין לו,
שנאמר ארפא משוכבתם וכו'.
עבר על לא תעשה ושב,
תשבוה חולה ויום הכפורים
מכפר, שנאמר כי ביום הזה
יכפר עליכם. עבר על כריתות
ומיתות בית דין ושב, תשבוה
ויום הכפורים תולין ויסורין
ממרקין. שנאמר ופקדתי
בשבת פשעם ובנעמים עונם.
אבל מי שיש בידו חילול
השם, אין כל לא לתשבוה
לחלות, ולא ליום הכפורים
לכפר, ולא ליתורין למרק,
אלכ כלן תולין ומיתה
ממריקא, שנאמר נגלה באוני
ה' צבאות אם יכופר העון
הזה גם עד תמותו. הכי
דמי חילול השם, רב אמר כגון
אנא אי שקילנא מבי שבחא
בישרא בארפא ולא לבכי,
דאיתו למירא אנא חיותיה לרב
דשקיל בישרא בלא דמי, היינו
חילול השם. ר' יוחנן אמר
כגון אנא אי מסגינא ד' אמות
בלא תורה ובלא תפלה).
וש אומרם כל שחביירו
בושין משמעתו דאמרי שרא
ליה מריה לפלינא. נמצא
עונשם על דברים הללו
גדול מעונש כריתות ומיתות
בית דין. תנא ואחבת את
ה' אלהיך עשה שיהא שם
שמים נאהב על ידך, שיהיה
אדם קורא ושונה (כרדא)
[בחוה] ומשמשתמלידי
חמסיה ומשאו ומתנו בשוק
בצוקים ש' הבריות, מה הכל
אומרם אשרי פלוני שלמד
תורה, אשרי הורו ורבו
שלימדו, כמה נאים מעשים
ודריו. עליו הכתוב אומר
ישראל אשר כך אתפאר.
אבל הקורא ושונה ודרכיו
מכוערים בו, עליו הכתוב
אומר באמור להם עם ה'
אלה] ומאירצו יצאו. גדולה

אין (ו) לו כח בתשבוה לתלות ולא ביהוה"כ לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן
תולין ומיתה ממרקה שנאמר ונגלה באוני ה' צבאות אם יכופר העון הזה לכם
עד תמותון היכי דמי חילול השם אמר רב כגון אנא ה'אי שקילנא בישרא ממבחא
ולא יחיבנא דמי לאלתר אמר אב"י לא שנו אלא באתרא דלא תבעי אבל
באתרא דתבעי לית לן בה אמר רבינא ומתא מחסיא אתרא דתבעי הוא אב"י
כדשקיל בישרא מתרי שותפי יהיב וזוא להאי וזוא להאי והדר מקרב להו
גבי הדדי ועבדי חושבנא רבי יוחנן אמר כגון אנא דמסגינא ארבע אמות בלא
תורה ובלא תפילין יצחק דבי ר' ינאי אמר כל שחביירו מתביישין מחמת
שמועתו (ו' היינו חילול השם) אמר רב נחמן בר יצחק כגון דקא אמרי אינשי שרא
ליה מריה לפלינא אב"י אמר כדתניא וואהבת את ה' אלהיך שיהא שם שמים
מתאהב על ידך שיהא קורא ושונה ומשמשת"ח ויהא משאו ומתנו (א) בנחת
עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אשרי אב"י שלמדו תורה אשרי רבו
שלמדו תורה אוי להם לבריות שלא למדו תורה פלוני שלמדו תורה ראו כמה
נאים דרכיו כמה מתקונים מעשיו עליו הכתוב אומר וימאמר לי עבדי אתה
ישראל אשר כך אתפאר אבל מי שקורא ושונה ומשמשת"ח ואין משאו ומתנו
באמונה ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו אוי לו לפלוני
שלמדו תורה אוי לו לאב"י שלמדו תורה אוי לו לרבו שלמדו תורה פלוני שלמדו
תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכווערין דרכיו ועליו הכתוב אומר
באמור להם עם ה' אלה ומאירצו יצאו א"י חמא (ב) חנינא גדולה תשבוה
שמיבאה (ג) רפאות לעולם שנא' ארפא משוכבתם אוהבם נדבה ר' חמא (ד) (בר)
חנינא רמי כתיב שובו בנים שובבים דמעיקרא שובבים אתם וכתיב ארפא
משוכבתים לא קשיא כאן מאהבה כאן (ו) מיראה רב יהודה רמי כתיב שובו
בנים שובבים ארפא משוכבתים וכתיב (הנה) אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם
אחד מעיר ושנים ממשפחה ל"ק כאן מאהבה או מיראה כאן ע"י יסורין אמר רבי
לוי גדולה תשבוה שמועת עד כסא הכבוד שנא' שובוה ישראל עד ה' אלהיך (ט)
אמר
לא

תורה אור השלם

- 1. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא יקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא: שמות כ ו
- 2. נצר חסד לאפליים נא עון ופשו וחסדך וקנה לא יקה פקר עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים: שמות לד ו
- 3. שובו בנים שובבים ארפה משוכבתים הננו איתנו קר' כי אתה ה' אלהינו: ירמיהו ג כב
- 4. כי ביום הזה יכפר עליכם לטרה אתכם מפל השמאיתכם לפני ה' תשקרה: ויקרא טז ט
- 5. ופקדתי בשבת פשעם ובנעמים עונם:
- 6. ונגלה באוני י צבאות אמ יכפר העון הזה לכם עד תמותון אמר אדני ה' ישעיהו כב די
- 7. ואתבת את ה' אלהיך בקבל לבקר ובקבל נפשך ובקבל מארדך: דברים ו ה
- 8. ויאמר לי עבדי אהיה ישראל אשר כך אתפאר: ישעיהו מג ג
- 9. ויבאו אל הגוים אשר כאלו שם ויחללו את שם קדשי באמר להם עם ה' אלה ומאירצו יצאו: תשע"ה טז
- 10. ארפא משוכבתם ארפא נדבה כי שב אפי מנחה: השע"ה טז
- 11. שובו בנים שובבים ארפה משוכבתים הננו איתנו קר' כי אתה ה' אלהינו: ירמיהו ג כב
- 12. שובו בנים שובבים נאם כי פי אנכי בעלתי בקם ולקחתי אתכם אחר מעיר ושנים ממשפחה ונבאתי אתכם ציון: ירמיהו ג יד
- 13. שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעגול: הושע יב ד

רבינו חננאל

אילו הן החמורות כריתות ומיתות בית דין ולא תשא שמו כו. ת"ש ר' יהודה אומר כל שהוא מלא תשא ולמטה תשבוה מכפרת מלא תשבוה וממילא תשבוה תולה יום הכפורים מכפר. וסנין לא תשא וכל דומי ליה, הדוא לאו גמור. ת"ש לפי שנאמר בחורב נושא עון ופשו וחמאה נקה עזר נאמר לא יקה. ופשטייה לקרא, מנקה הוא לשבים ואינו מנקה שלא ין שב"ס. והניא לפי שנאמר בחורב תשבוה, מכתבי בה ונקח, ויכול אף לא תשא עמון ת"ל לא יקה, עד יוכל על כל חייבי לאויין א"ע שישבו לא יקה לו, ת"ל קרא אחרניא כי לא יקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא, הן דכתיב לא יקה [אינו אלא] בלא תשא את שמו לבד, הא כל שאר לאויין התשבוה מכפרת. הנה בכל לאויין התשבוה מכפרת בלא יום הכפורים, ודחיך תנאי היא דתניא על מה תשבוה מכפרת על עשה ועל לא תעשה שניתק לעשה, על מה תשבוה חולה ויום הכפורים מכפר על כריתות ומיתות בית דין

א' ע"י יושלמי נגמט פ"ב ה"ג ומלה ג'י' קע"ט מפלס ג'י' מדוק יומר.

תוס' ישנים

ועשה תשבוה מוחל' לו ביד. היינו הא דלמתיין כחנינא (ב) [ח] העשה דבר וממחרט בו מוחל' לו מיד, ומגמט עשה [מוחל' לו] ממילא גמור כדלמתיין כהא, אצל בשאר נעויות א"ע"י שאין מוחל' לו מקילין לו מדעי מקח'ו. צריך לפרש את החמא. ועל (ד) כך יוקיט תפילתו על שום הכפורים על חטא שחטט לפיך כזכור ומיכירי.